

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр
галузі знань D - «Бізнес, адміністрування та право»
спеціальності D2 - «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок»
на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри фінансів, банківської
справи та страхування
протокол № 3 від «10» лютого 2025 р.

Зміст

Вступ	2
МОДУЛЬ 1. Фінанси	3
1.1. Предмет фінансової науки	3
1.2. Фінансова політика і фінансовий механізм	3
МОДУЛЬ 2. Страхування	4
2.1. Страхування: сутність і функції	5
2.2. Страховий ринок	5
МОДУЛЬ 3. Податкова система	6
3.1. Податки	6
3.2. Податкова система	6
МОДУЛЬ 4. Бюджетна система	7
4.1. Бюджет. Бюджетна система України	7
4.2. Доходи та видатки Державного бюджету України	7

ВСТУП

Програма випробувань розроблена з урахуванням вимог навчального плану галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право», спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», спрямована на перевірку рівня знань та вмінь, необхідних абітурієнтам для опанування ними програм бакалавра за відповідною спеціальністю та проходження конкурсу.

Завданням вступного іспиту є: оцінка теоретичної підготовки абітурієнтів з дисциплін фундаментального циклу та професійно-орієнтованої фахової підготовки молодшого спеціаліста; виявлення рівня та глибини практичних умінь та навичок; визначення здатності до застосування набутих знань, умінь і навичок під час застосування практичних ситуацій.

Фахові випробування для вступу на освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр» зі спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» на базі навчальних планів освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» включає такі дисципліни

1. Фінанси
2. Податкова система
3. Страхування
4. Бюджетна система

Метою вступного іспиту на ОКР «бакалавр» спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» є формування контингенту здобувачів вищої освіти, найбільш здібних до успішного опанування дисциплін означеного напрямку підготовки шляхом оцінки знань та навичок абітурієнтів за напрямками професійно-орієнтованої діяльності бакалавра.

Вимоги до здібностей та рівня підготовленості абітурієнтів. Успішне засвоєння навчальної програми ОКР «бакалавр» спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» потребує від абітурієнта здібності до оволодіння знаннями, уміннями та навичками в галузі соціально-економічних та професійно-орієнтованих дисциплін.

Зміст програми вступних іспитів. Програма вступного іспиту на ОКР «бакалавр» спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» має інтегрований характер і включає питання чотирьох модулів:

Модуль 1. Фінанси

Модуль 2. Страхування

Модуль 3. Податкова система

Модуль 4. Бюджетна система

Формою проведення вступного іспиту на ОКР «бакалавр» спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» є письмовий екзамен.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ПО МОДУЛЯХ

МОДУЛЬ 1. Фінанси

1.1. Предмет фінансової науки

Фінанси як специфічна форма суспільних відносин.

Міждисциплінарний характер фінансової науки.

Економічні передумови та історичний аспект виникнення і розвитку фінансів.

Фінанси як об'єктивна економічна категорія. Межі фінансових відносин.

Функції фінансів. Сутність та значення розподільчої функції фінансів. Валовий внутрішній продукт як основний об'єкт розподільчих відносин. Первинний розподіл та перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту.

Значення розподільчої функції фінансів для здійснення економічної політики держави.

Сутність та значення контрольної функції фінансів. Організація контролю за розподілом валового внутрішнього продукту та використання відповідних фондів. Фінансова інформація як інструмент реалізації контрольної функції фінансів.

Роль фінансів у суспільному відтворенні. Вплив фінансів на процеси суспільного розвитку. Використання фінансових важелів у державному регулюванні економіки.

Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.

1.2. Фінансова політика і фінансовий механізм

Економічна сутність фінансової політики. Складові частини фінансової політики. Зміст, мета і завдання фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика.

Основні завдання фінансової політики в Україні: стратегічні і тактичні, їх взаємозв'язок у часі і просторі. Пріоритети у внутрішній та зовнішній фінансовій політиці України.

Особливості і завдання фінансової політики суб'єктів господарювання: досягнення максимальної прибутковості, диверсифікація ризиків і зростання капіталу, підвищення капіталізації. Вплив фінансової політики держави на фінансову діяльність і фінансовий стан суб'єктів господарювання.

Фінансовий механізм. Структура фінансового механізму. Сфера і ланки фінансового механізму. Елементи фінансового механізму: фінансові методи, важелі, правове, нормативне та інформаційне забезпечення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бак Н. А. Фінанси : зб. тестових завдань / Наталія Андріївна Бак ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 98 с.

2. Бражник Л. В. Фінансове управління державним боргом. Навчальний посібник. Полтава : РВВ ПДАА, 2018. 217 с.

3. Бюджетний Кодекс України. Закон від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
4. Волкова В. В., Волкова Н. І. В 676 Місцеві фінанси. Навчальний посібник. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2022. 105 с.
5. Господарський Кодекс України. Закон від 16 січня 2003 року № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
6. Історія фінансової науки: навчальний посібник / А. В. Жаворонок, М. П. Федішин, Н. О. Ковальчук, Д. Д. Полагнин. – Чернігів : ЧНТУ, 2019.– 210 с.
7. Кремень О. І., Кремень В. М.. Фінанси. Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2018. - 416 с.
8. Податковий Кодекс України. Закон від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
9. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с.
10. Фінанси підприємств: підручник / О.Б. Курило, Л.П. Бондаренко, О.И Вівчар, О.М. Чубка. — К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. — 340 с.

МОДУЛЬ 2. Страхування

2.1. Страхування: сутність і функції

Об'єктивна необхідність страхового захисту і його роль у забезпеченні суспільного відтворення. Форми організації фондів страхового захисту.

Страхування як фінансова категорія, її економічний зміст та функції. Загальні та конкретні принципи страхування.

Основні поняття страхування: страховик, страхувальник, застрахована особа, об'єкт страхування, страховий ризик, страховий випадок, страхова премія, страхове відшкодування, договір страхування, франшиза.

Галузі страхування: майнове страхування, страхування відповідальності, особисте страхування, страхування підприємницьких ризиків.

Форми страхування: обов'язкове і добровільне. Види обов'язкового та добровільного страхування.

2.2. Страховий ринок

Економічна сутність і функції страхового ринку. Об'єктивні умови функціонування страхового ринку, закони його розвитку: вартості, попиту й пропозиції, конкуренції.

Організаційна структура страхового ринку. Об'єкти страхового ринку. Асортимент страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Продавці та покупці страхових послуг. Страхові посередники, їх функції та роль на страховому ринку.

Страховий ринок України та проблеми його розвитку. Фактори, що визначають особливості розвитку страхового ринку України на сучасному

етапі. Перспективи розвитку страхового ринку України.

Державне регулювання страхової діяльності. Страховий нагляд, його призначення і організація.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про страхування» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
2. Постанова Правління НБУ «Про затвердження Положення про характеристики та класифікаційні ознаки класів страхування, особливості здійснення діяльності зі страхування та укладання договорів за класами страхування» №182 від 25.12.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0182500-23#Text>
3. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf
4. Білик О.І., Хім М.К. Державне і приватне страхування. Теорія і практика: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2019. 231 с.
5. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування: навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. - 350 с.
6. Клапків Ю. М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку. монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.
7. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навчальний посібник / Мельник Т. А., Сибірцев В. В. - Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. – 307 с.
8. Непран А. В., Тимченко І. Є., Левчук О. М. Страхування: практикум. Харків: Вид-во Іванченка І. С., 2019. 130 с.
9. Олійник О. В., Нагаєва Г.О. Страхування: навч. посібн., Харків: ХНАУ, 2020. - 252 с.
10. Плиса В. Й. Страхування: підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ : Каравела, 2019. 512 с.
11. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник. - К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. - 328 с.
12. Страхові послуги: у схемах і таблицях: навч. посібн. / укл. : М.П. Федішин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. - 208 с

Модуль 3. Податкова система

3.1. Податки

Податки як фінансова категорія, їх економічна сутність і призначення. Історична ретроспектива розвитку податків.

Податки-вихідна категорія державних фінансів. Характерні ознаки податків як обов'язкових платежів.

Податки як елемент перерозподілу валового національного продукту. Податкова система: поняття і основи побудови. Принципи оподаткування. Основні категорії податкової системи.

Функції податків. Елементи податку. Види податкових ставок. Проста і

ступінчата шкала прогресивного оподаткування.

Класифікація податків і зборів. Прямі і непрямі податки, їх склад і особливості. Пропорційні, прогресивні та регресивні податки. Загальнодержавні та місцеві податки, порядок їх встановлення в Україні.

3.2. Податкова система

Сучасна податкова система України. Податковий кодекс: сутність і структура.

Основні види податків і зборів та їх законодавче регулювання.

Податок на додану вартість та акцизний податок, їх особливості, платники, об'єкти оподаткування та механізм обчислення. Місце непрямих податків у складі ціни продукції (робіт, послуг).

Місцеві податки і збори: структура і призначення. Особливості нарахування.

Ухилення від сплати податків і відповідальність платників за порушення податкового законодавства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Безкровний О. В., Дорошенко О. О. Навчально-методичний посібник для аудиторної та самостійної роботи з дисципліни Податкова система для здобувачів вищої освіти очної та заочної форм навчання [11-те вид., доп. і перероб.]. Полтава : ПДАА, 2024. 187 с.
2. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Варналій З.С., Романюк М. В. Податкова система: підручник. Київ: Знання України, 2019. 567 с.
4. Воронська О.О. Податки в Україні: навчальний курс. Від теорії до практики: підручник. Дніпро: Акцент ПП, 2019. 471 с.
5. Карпенко В.В., Колодяжна Т.В. Податкова система: навч. посіб. Харків: Лідер, 2018. 273 с.
6. Податки і збори: сучасні тенденції та перспективи / [А. М. Вдовиченко та ін. ; за заг. ред. В. М. Мазярчука]. Київ: Лопатіна О. О., 2019. 390 с.
7. Податкова система: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Гречко А. В. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 119 с.
8. Податки. Оподаткування. Податкове планування. Термінологічний словник: навч. посіб. / А. Г. Загородній [та ін.]. Львів: ЗУКЦ, 2017. 511 с.
9. Податкова система: навч. посіб. / В. І. Аранчій [та ін.]. Полтава: Укрпромторгсервіс, 2018. 361 с.
10. Податкова політика підприємства : навчальний посібник / О. С. Іванишина, О. М. Герасименко, Т. В. Тучак, І. А. Прокопенко ; Державний податковий університет. – Ірпінь : ДПУ, 2023. – 158 с.
11. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

12. Про державну фіскальну службу України: постанова КМУ від 21 травня 2014 р. № 236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>.

13. Томнюк Т. Л. Податкова система : навч. посіб.. Чернівці : ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.

Модуль 4. Бюджетна система

4.1. Бюджет. Бюджетна система України

Місце бюджету у фінансовій системі країни. Бюджет як економічна категорія і основний фінансовий план держави.

Функції бюджету. Практичний вияв та значення головних функцій бюджету. Взаємозв'язок бюджету і соціально-економічних процесів у країні.

Бюджетна політика і її основні напрямки. Формування основних напрямків бюджетної політики в Україні. Бюджетна стратегія і бюджетна тактика..

Поняття бюджетної системи держави. Принципи побудови бюджетної системи України. Склад бюджетної системи України. Державний і місцеві бюджети.

Сутність та значення формування зведеного бюджету держави. Види місцевих бюджетів. Республіканський бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування.

4.2. Доходи та видатки Державного бюджету України

Доходи та витрати бюджету у системі державних доходів і витрат. Сутність доходів і витрат бюджету як економічних категорій.

ВВП як основа дохідної бази бюджету. Видатки та витрати бюджету. Фактори, які впливають на зміст і структуру витрат бюджету. Розподіл доходів і видатків бюджету між бюджетами різних рівнів.

Класифікація доходів бюджету за джерелами утворення, умовами формування, методом залучення коштів.

Склад і структура видатків Державного бюджету України. Видатки загального і спеціального фонду бюджету. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України та їх структура.

Дефіцит і профіцит бюджету. Проблеми дефіциту Державного бюджету в Україні. Об'єктивні і суб'єктивні фактори виникнення дефіциту бюджету.

Державний борг і його структура. Джерела погашення державного боргу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетна система: навчальний посібник / Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. – Львів: ТНЕУ, 2019. – 328 с.

2. Бюджетна система: підручник / І. В. Алексєєв, Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, М. В. Ливдар. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019.- 400 с.

3. Бюджетний Кодекс України. Закон від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

4. Бюджетна система України в схемах і таблицях : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / МОН України ; Дніпровський держ.аграр.-економ.ун-т ; С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, О. В. Добровольська, Л. І. Катан. – Дніпро : Моноліт, 2021. – 332 с.

5. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник / Ватаманюк-Зелінська У.З., Ситник Н.С., Стасишин А.В., Круглякова В.В. – Л.: Видавництво «Магнолія», 2021. – 511 с.

6. Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. 304 с.

7. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Бюджетна система: навчальний посібник. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.

8. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України. Закон України від 17 вересня 2020 року № 907-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/907-20#Text>

9. Про Державний бюджет України на 2021 р. Закон України від 15 грудня 2020 року № 1082-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text>

10. Сучасна бюджетна система: правила та процедури : навчальний посібник / за заг. ред. В. В. Зубенка ; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження». Київ, 2017. 184 с.

11. Таукешева Т. Д. Фінансове планування діяльності бюджетних установ : навч. посіб. ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 405 с.

12. Юшко С. В. Бюджетна система [Електронний ресурс] : підручник / С. В. Юшко ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (11,1 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. - 382 с.

Структура екзаменаційного білета

Завдання для вступного фахового випробування для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» за галуззю знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» включає

- номер білету;
- 20 тестових завдання з дисциплін «Фінанси», «Податкова система», «Страхування», «Бюджетна система» (по 5 балів кожне);
- шкала оцінювання за 100 бальною шкалою.

Критерії оцінювання вступного фахового випробування

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями:

Завдання	Бали
Тестові завдання з дисципліни «Фінанси»	по 5 балів кожне
Тестові завдання з дисципліни «Податкова система»	по 5 балів кожне
Тестові завдання з дисципліни «Страховання»	по 5 балів кожне
Тестові завдання з дисципліни «Бюджетна система»	по 5 балів кожне
Максимальна кількість балів 100	

Виконання абітурієнтами екзаменаційного завдання повинно носити *виключно* самостійний характер: за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок абітурієнт знімається з іспиту та одержує 0 балів.

Оцінювання знань **абітурієнтів**, що складають іспит, здійснюється за 100 бальною шкалою. Бали переводяться в 4-х бальну (національну) шкалу у такому порядку:

<i>Оцінка за 100 - бальною шкалою</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>
81-100	5 /відмінно/
60-80	4 /добре/
24-59	3 /задовільно
0-23	2 /незадовільно/

Результати екзамену фіксуються в екзаменаційній відомості.